

Douanerecht

Authorized Economic Operator

Uitleg over de stappen, die een bedrijf moet nemen om de AEO-status te verkrijgen

Mr. N.M.E.A. Egberts,
adviseur douane &
internationale handel bij
Trade Facilitation BV

1. Inleiding en historische achtergrond van AEO

Op 11 september 2001 werd de Verenigde Staten van Amerika getroffen door diverse terroristische aanslagen.

De Amerikaanse overheid nam tot ver buiten haar grenzen maatregelen om aanslagen in Amerika te voorkomen. Bekende wetgeving zoals de Homeland Security Act, International Ship Port Security (ISPS), Container Security Initiative en het Customs Trade Pact Against Terrorism (C-TPAT) zijn hieruit voortgekomen.

De VS is ervan overtuigd dat buitenlandse krachten de mogelijkheid hebben om een zogenaamde "dirty bomb" te produceren maar niet het vervoersmiddel - bijvoorbeeld een raket - ervoor hebben.

Het vermoeden bestond dat er bijvoorbeeld een 40'ft container naar een Amerikaanse haven zou worden verstuurd en daar tot ontploffing worden gebracht. De "dirty bomb" zou bestaan uit explosieven, chemische stoffen en nucleair afval. Met als doel de economie verder te ontwrichten.

2. Europese douane & terrorisme

De douane heeft een controlerende taak als het gaat om de in- en uitvoer van goederen. Het C-TPAT programma dat door de Amerikaanse douane wordt uitgevoerd is een integrale goederenketen benadering om te voorkomen dat terroristen of terroristische hulpmiddelen via vervoer over de weg, lucht of water in de VS terecht kunnen komen.

Onder druk van de Amerikaanse overheid heeft de Europese Unie een equivalent geschapen namelijk Authorized Economic Operator (AEO). Een integrale benadering voor de beveiliging van EU grensoverschrijdende goederen stromen. De regeling is in tegenstelling tot het Amerikaanse C-TPAT ook export gericht. De Europese Commissie heeft besloten dat de controle op het extra communautaire goederenverkeer niet door DG TREN (Directoraat Generaal transport en energie) maar door DG TAXUD (Directoraat Generaal Belasting en Douane) moest worden uitgevoerd.

3. Juridisch kader AEO

Op 13 april 2005 werd door het Europese Parlement en de Raad, verordening (EG) 648/2005 aangenomen, ter wijziging van verordening (EG) 2913/92 (Communautair Douane Wetboek). In deze verordening werden maatregelen aangekondigd, die ten doel hebben de veiligheid te verhogen met betrekking tot de goederen die de Europese Gemeenschap binnenkomen of verlaten. Op 18 december 2006 werd vervolgens de Verordening (EG) 1875/2006 aangenomen die de vereisten opsomt, waaraan voldaan moet worden om de status van AEO te bereiken. Met deze Verordeningen zijn de begrippen "AEO certificaat en AEO certificering" geïntroduceerd.

Er zijn drie soorten van AEO certificaten:

AEO Customs:	douanevereenvoudigingen
AEO Safety:	gericht op safety & security
AEO Full:	douanevereenvoudigingen, safety & security.

De Europese wetgever maakt hier een duidelijk onderscheid in de toepassingsgebieden van AEO certificering en daarmee wordt de terroristische beweegreden (gedeeltelijk) verlaten. Indien het AEO-certificaat in een lidstaat is afgegeven, dan wordt het door alle lidstaten erkend en is het dus geldig in de hele EU.

4. Voor wie is AEO certificering van toepassing?

In principe is AEO certificering bestemd voor het reguliere importerende, exporterende & producerende bedrijfsleven. Impliciet houdt dit in dat ook alle schakels in de logistieke keten zoals logistieke dienstverleners, douaneagenten, luchtvaartmaatschappijen, cargadoors, barge terminals en rederijen voor AEO certificering in aanmerking komen. Met als voorwaarde dat deze bedrijven te maken hebben met douaneregelingen. Er zijn op dit moment in Nederland ongeveer 630 bedrijven AEO gecertificeerd.

Het verkrijgen van de AEO-status kende in eerste instantie een geheel vrijwillig karakter totdat op 1 januari 2009 Verordening (EG) 1192/2008 bedrijven verplicht stelde zich te certificeren, indien zij hun huidige vergunning tot vereenvoudigde aangifteprocedure of vergunning tot domiciliëringsprocedure wensten te behouden. Kortom alle vergunninghouders met mooie en snelle douanefaciliteiten dreigden deze te verliezen. AEO certificering werd in feite verplicht voor deze bedrijven. Uiterlijk op 31 december 2011 moeten alle vergunningen vereenvoudigde aangifteprocedure en domiciliërings-

procedure voldoen aan de nieuwe (AEO) criteria. Volgens informatie van de Nederlandse douane zouden zich landelijk nog 500 bedrijven moeten certificeren om vereenvoudigingen te behouden. Indien de douane dit beleid strikt gaat uitvoeren zullen er veel bedrijven ernstige schade gaan ondervinden van deze certificeringsverplichting,

5. Wat zijn de voor en nadelen van AEO certificering?

De AEO status kan financiële en operationele voordelen opleveren. Een korte opsomming van de belangrijkste voordelen:

- minder of geen borgstelling voor de meeste douanevergunningen;
- u kunt zelf op de eigen locatie aangiften blijven verzorgen;
- controles van de douane worden substantieel verminderd;
- u kunt zelf de plaats van de controle bepalen;
- voor opdrachtgevers is het duidelijk dat u een betrouwbare marktdeelnemer bent.

De nadelen zijn dat een bedrijf een investering moet maken om aan de criteria van AEO te voldoen. Na certificering zal er tevens een beheers programma moeten zijn om aan de criteria van AEO te blijven voldoen. Ook dit vergt een organisatorische investering.

Op dit moment wordt de keuze van bedrijven om de AEO-status aan te vragen vooral bepaald door de voordelen, die deze status biedt. Bij voorkeur kiest men het gecombineerd certificaat douane & veiligheid. Met name het voordeel van verlaging van bank- garanties maakt certificering voor veel bedrijven per direct zeer lucratief. De meeste bedrijven deden mee vanuit een corporate governance of vanuit commerciële overwegingen aan het AEO programma. Het zegt iets over de filosofie en kwaliteitsstreven van een bedrijf.

AEO is tevens de basis voor het veelbelovende horizontale toezicht van de Belastingdienst, waarin bedrijven op fiscaal-transparante wijze hun goederenstromen zelf beheersen. Het zogenaamde Tax Control Framework wordt geïntroduceerd als verzamelnaam voor de genomen maatregelen.

6. De criteria van AEO certificering

Indien een bedrijf beslist om zich voor AEO te laten certificeren dan dient eraan de volgende voorwaarden te worden voldaan.

a. Aanvraag

De AEO aanvraag moet worden ingediend bij de lidstaat waar de hoofdboekhouding wordt bijgehouden, of waar de algemene logistieke beheersactiviteiten van de aanvrager plaatsvinden.

b. Formele Voorwaarden

De aanvrager moet voldoen aan de volgende formele voorwaarden:

Niet veroordeeld zijn voor een strafbaar feit verband houdend met de economische activiteit en er mag geen faillissements-procedure lopen tegen de aanvrager. In principe moet de aanvrager gevestigd zijn in de Europese Gemeenschap.

c. Normen en criteria

Afhankelijk van het soort AEO certificaat moet onder andere aan de volgende normen worden voldaan:

- In het verleden (laatste drie jaar) hebben voldaan aan douaneverplichtingen;
- Aanwezigheid van een geautomatiseerd systeem dat handels- en transportgegevens beheert zodat douane controles kan uitvoeren;
- Voor douanecontrole toereikende administratie;
- Toegankelijkheid administratie;
- Statustoekenning (niet) communautair in de (geautomatiseerde) administratie;
- AO/IB gerelateerd aan aard en omvang bedrijf;
- Procedures voor behandeling economische vergunningen;
- Passende maatregelen bewaarplicht;
- Bewustwording van personeel over het naleven van de douanewetgeving;
- Passende maatregelen voor informatiebeveiliging.
- Bewezen financiële solvabiliteit (over afgelopen drie jaar):
- Toereikende veiligheidsnormen;
- Fysieke veiligheidsnormen gebouwen;
- Toegangscontrole gebouwen en terreinen;
- Procedures afhandeling goederen;
- Fysiek onderscheid in behandeling goederen met in- en uitvoerrestricties;
- Zicht op (betrouwbaarheid) zakenpartners;
- Onderzoek en screening personeel;
- Bewustwording van personeel over veiligheid;
- Steunen op internationaal erkende security en safety certificaten.

De douaneautoriteiten zien er ook op toe dat de AEO aan de opgelegde voorwaarden blijft voldoen.

d. Risicomanagement

Risico's maken deel uit van het bedrijfsleven. Het is de bedoeling dat de douane de significante risico's onderkent, daaraan grenzen stelt en (al naar gelang de aard en de grote van het bedrijf) maatregelen neemt om deze te beperken. Uitgaande van de hiervoor beschreven normen en criteria zal de aanvrager een document moeten opstellen op basis van het Compact-model van de EU.

Zodra een duidelijk beeld is verkregen van de mate waarin een bedrijf voldoet aan de normen en criteria en daarbij is bepaald op welke wijze een bedrijf zal omgaan met de bijbehorende risico's, geeft de Douane een van de volgende beschikkingen af:

Het certificaat kan worden afgegeven omdat er geen resterende risico's zijn;

Het bedrijf moet de nodige verbeteringen aanbrengen alvorens het certificaat te verkrijgen. Indien niet aan de gestelde voorwaarden wordt voldaan dan wordt de AEO status niet verstrekt en kan er de daaropvolgende drie jaar geen nieuwe aanvraag worden gedaan.

7. De formele AEO aanvraag

Voor de aanvraag van een AEO certificaat moet er formeel gezien drie documenten worden opgeleverd en bij het landelijk douane AEO team worden ingediend.

1. De samenvatting van de AEO self-assessment

Deze samenvatting bestaat uit een scorelijst (1 t/m 5) waarin het bedrijf per criterium zichzelf een score toedicht. Om tot deze scores te komen moeten de AEO guidelines zijn doorlopen. Deze 125 pagina's tellende gids geeft op zeer gedetailleerde wijze een overzicht van de criteria om tot de self-assesment te kunnen komen.

2. Het AEO aanvraagformulier met verplichte bijlagen

Het aanvraag formulier geeft de informatie weer van het bedrijf en het soort certificaat dat deze aanvraagt. De bijlagen bestaan onder andere uit een uittreksel van de KvK, een overzicht van de eigenaren, aandeelhouders en bestuurders. De in het overzicht genoemde personen moeten tevens verklaren dat zij geen fiscale wetgeving hebben overtreden.

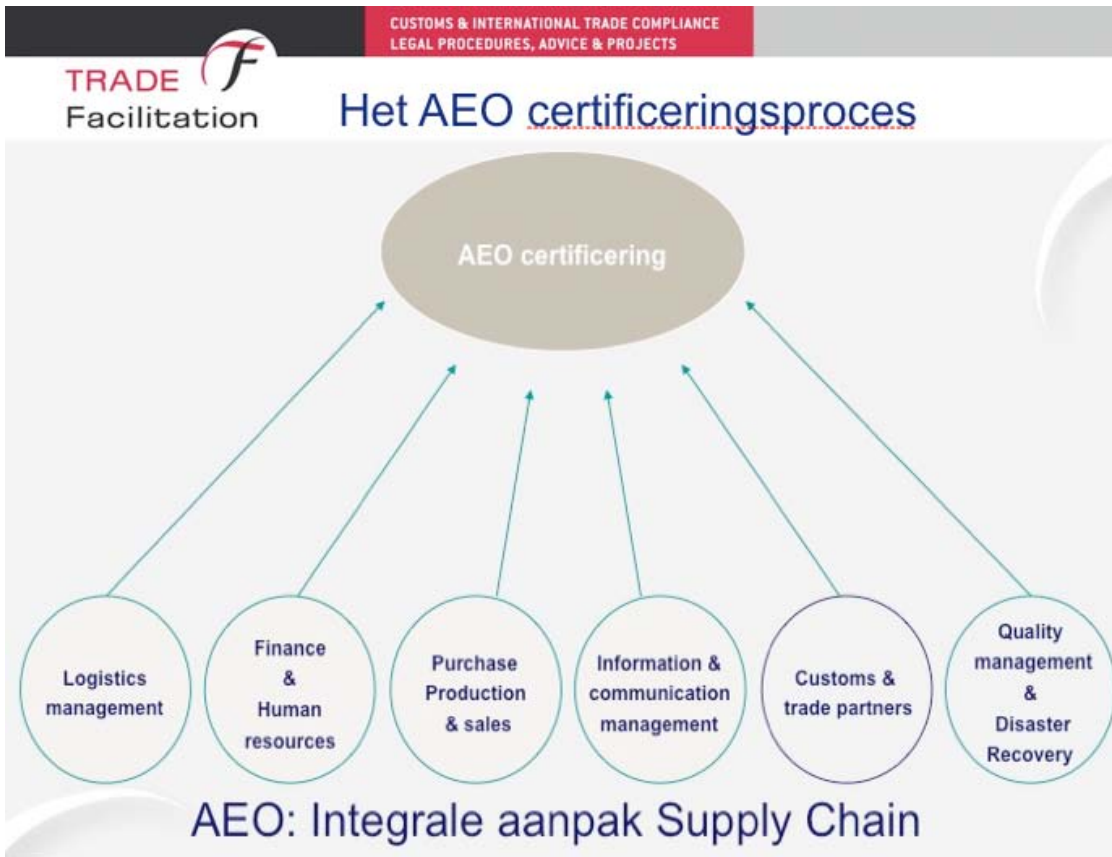
3. De verklaring behorende bij de AEO aanvraag

Deze verklaring geeft aan dat de aanvrager bekend is met de van toepassing zijnde wetgeving, hier ook aan voldoet en de AEO self-assesment heeft uitgevoerd, daaruit volgend een voldoende mate van interne controle maatregelen heeft genomen en deze actueel houdt en indien er substantiële wijzigingen plaatsvinden de douane hiervan op de hoogte zal stellen.

8. De praktische uitwerking van het AEO certificeringstraject

Essentieel is dat het gehele management van een bedrijf op de hoogte is van de AEO aanvraag en hierover een presentatie krijgen. De managers dragen verantwoordelijkheden die binnen de scope van de AEO certificering vallen. Uitleg over de doelstellingen en medewerking zijn essentieel om het AEO certificaat te behalen.

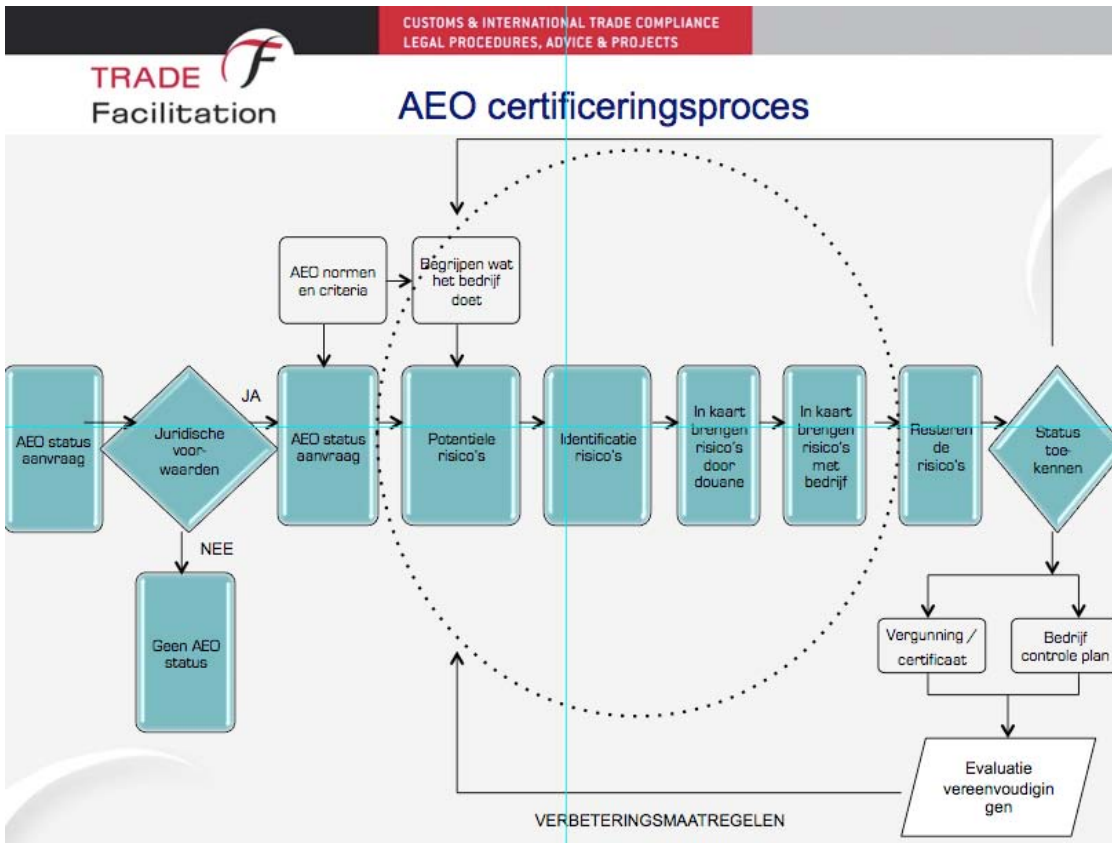
Nadat de managers op de hoogte zijn gesteld wordt er door het bedrijf met behulp van de AEO questionnaire een audit van de betreffende processen gehouden. Als uitgangspunt heeft aansluiting op bestaande kwaliteitssystemen de voorkeur. Dit kunnen certificeringen zoals ISO, TAPA, ISPS of vergelijkbare kwaliteitssystemen zijn. De vragen uit de questionnaire zien o.a. op logistiek, financiële, personele, commerciële, IT en beveiligingsprocessen in bedrijven.

Na de self-assessment moet er een management rapport worden opgemaakt in hoeverre er aan de AEO eisen wordt voldaan. Na het managementrapport worden (indien nodig) verbeterpunten aangebracht zodat het bedrijf zich op het juiste AEO niveau bevindt.

De AEO self- assessment, aanvraag en bijbehorende verklaringen worden aan het landelijk AEO douane team verstuurd en het bedrijf ontvangt een formele bevestiging indien het bedrijf de formele toetsing door de douane doorstaat.

De douane meldt per brief dat zij het bedrijf gaan auditeren. Het auditeren duurt gemiddeld drie dagen. Indien alles akkoord wordt bevonden, krijgt u een aantal maanden later een AEO certificaat. Indien er bepaalde procedures binnen het bedrijf niet worden geaccepteerd of verbetering behoeven dan krijgt het bedrijf een periode om deze alsnog op de van toepassing zijnde AEO normen te brengen. Indien het bedrijf hierin slaagt dan wordt het certificaat verstrekt en indien het bedrijf er niet in slaagt dan wordt de aanvraag afgewezen en kan er voor een periode van drie jaar geen nieuwe aanvraag worden ingediend.

9. Conclusie

In eerste instantie was AEO een reactie op de druk van de VS om maatregelen te nemen om het internationale goederenverkeer veiliger te maken. In de ontwikkeling van AEO zie je duidelijk een meer bedrijfsmatige aanpak en zie je tevens een verschuiving naar een nieuwe kwaliteitstandaard voor het internationaal opererende bedrijfsleven. Voor bedrijven die met vereenvoudigde douaneprocedures willen blijven werken, wordt AEO certificering voor het einde van dit jaar een verplichting, daarnaast biedt het vaak grote financiële voordelen. Voor andere bedrijven heeft het vooral een commercieel of compliance uitgangspunt. De overheid zal de komende tijd meer druk gaan uitoefenen om bedrijven te laten certificeren al was het maar om haar controlerende taken te kunnen verleggen naar het bedrijfsleven.